

Bebimiks in frutamiks v sodobni prehrani

POVZETEK. V članku ugotavlja avtor, da smo pri vsej zdravstveni vzgoji razmerno dobro sprejeli novejša spoznanja o adaptiranih in humaniziranih mlečnih preparatih otroške prehrane. Pri tem pa smo žal opustili za dojenčke življenjsko važno dojenje — njegovo naravno prehrano.

Industrijski proizvodi lahko dajejo prenekatero prednost, ker so surovine, njih pridelovanje in predelovanje pod strogim nadzorstvom, tako glede uporabe škodljivih snovi kot ohranitve bioloških sestavin, ki so organizmu potrebne. Hkrati je izguba časa za njihovo pripravljavanje minimalna. Praktičen preizkus v preteklih letih v mariborskem otroškem domu o Frutamixu in Bebimixu je dal povoljne rezultate, kar govori v prid priporočilu o njih uporabi.

BEBIMIX AND FRUTAMIX PREPARATIONS IN THE MODERN DIET. The author considers that thanks to advanced health education, the modern concepts concerning the manufactured milk preparations have been successfully introduced in the children's diet. Unfortunately, this has brought about a decrease in breast feeding, which is of primary importance for the development of a newborn. However, the commercially available preparations show a number of advantages: due to strict measures observed during the production, all the components which might be injurious to the health of the child are abolished and the biological substances beneficial for the child's organism are preserved. The preparation of this food is not time-consuming. During the last years, Frutamix and Bebimix were tested in the Maribor nursery. Favourable results of this investigation advocate their use in the children's diet.

Prehrana človeka je eno izmed področij našega življenja, v katerem najmanj radi sprejemamo in v praksi izvajamo nova načela. »Tisto, kar so jedli naši starši, naj jedo tudi naši otroci!« je argument, ki ga nešteto krat slišimo v naših posvetovalnicah. Zanimivo pa je, da isti ljudje, ki tako argumentirajo, prihajajo v posvetovalnico z avtomobili in v sodobnih oblekah, da zahtevajo nova zdravila — na kratko: sodobni so. V prehrani pa se — bodimo odkriti in govorimo v prvi osebi — preradi držimo tradicije starih — »dobrih« — navad. Hranoslovje je v zadnjih desetletjih sicer ogromno napredovalo, z dosežki te vede smo dodobra seznanjeni, na naših krožnikih pa še vedno vladajo zakoni stare dunajske kuhinje, stari čez dvesto let. Prosvetljeni smo, vzgojeni na tem področju pa ne.

Zanimivo je, da gornje ugotovitve le deloma veljajo tudi za prehrano dojenčka. V tej smo v novem času žal opustili tradicijo na področju, ki je bilo najbolj koristno. Tu mislim na dojenje. Smo pa relativno hitro v mlečni prehrani sprejeli novejša spoznanja in danes v mestu kot na podeželju zelo malo — mestoma večina otrok uživa različne mlečne preparate adaptiranih in humaniziranih mleka, kot so nam vsem dobro znani *Bebiron S-26*, *Bebiron 75*, *Humana 0, 1 in 2*. Na tem področju smo torej dokaj uspešno prekinili s tradicijo dajanja različnih razredčil kravjega mleka in s tem dosegli znatno boljše nutricionalno stanje naših najmlajših kot nekoč.

Na področju vitaminskih in beljakovinskih dodatkov mlečnim hranilom pa smo praktično še vedno ostali tam, kjer smo bili pred mnogimi leti. Ko hodi človek po svetu — po zahodu kot po vzhodu in vidi obsežno uporabo industrijsko pripravljene sadja, zelenjave ter mesa v prehrani dojenčkov, se nehote zamisli. Morda tudi v nas samih še nismo povsem obračunali s tistim znanim: »Kar zraste v domačem vrtu, je boljše od tistega, kar prihaja iz tovarn!«

Je to res tako? Menim, da ne.

Vsa hrana, zelenjava ali sadje, ki ga danes gojimo po vrtovih ali njivah, namreč ni več tista res »naravna«, »domača«, »nepokvarjena«, kot je bila nekoč. Že izvor sadik danes ni več najboljši, saj iščemo različne zgodnje ali hitro rastoče vrste, ki so biološko manj koristne. Naša zemlja pogosto vsebuje prevelike količine nitritov in nitratov, zemlja je onesnažena z umetnimi gnojili in pesticidi, vrtovi in njive ob cestah so pogosto onesnažene s svinčenimi produkti izpušnih plinov, pobiranje sadja in zelenjave ni strokovno, še manj strokovno je uskladiščenje. Izvor mesa v prehrani naših dojenčkov — perutnina in teleta se pogosto hranijo z umetnimi hranili. Teh nekaj nametanih dejstev govori torej o tem, da v današnjem svetu tiste res »naravne« hrane skoraj ne moremo več dobiti.

Gledano iz tega zornega kota pa nam lahko specializirana prehrabna industrija daje prenekatero prednost. Naša pozitivna zakonodaja o kvaliteti prehranskih artiklov za dojenčke je izredno stroga. Kemična sestava zemlje, njiv mora ustrezati strogim predpisom, predvsem ne smejo tla vsebovati strupenih snovi. Teh njiv ni dovoljeno gnojiti z umetnimi gnojili niti ni dovoljena uporaba pesticidov. Lega njiv je zaščitena in mora biti dovolj oddaljena od industrijskih obratov ter cest, da ne more priti do onesnaženja iz zraka. Izbor rastlin je tak, da vsebuje čim manj celuloze in čim več biološko aktivnih substanc. Čas od obiranja do industrijske predelave je limitiran na nekaj dni. Industrijska obdelava je takšna, da ostajajo ohranjene vse biološke vrednosti sadja in zelenjave, ob industrijskem postopku pa še odstranjujejo odvečno celulozo ter dodajajo vitamine, rudnine in železo. Končni produkt nato še obogatijo z derivati mleka v prahu.

Na opisani način dobimo hranilo, ki vsebuje dejansko vso tisto biološko prehrano, katero si danes od sadja in zelenjave želimo. Nekaterim proizvodom dodajamo tudi meso — torej beljakovino in dobimo tako kompleten, biološko polnovreden proizvod. Tehnika industrijske priprave je takšna, da je proizvod na tržišču v instant obliki, kar pomeni, da ga je treba pomešati le s toplo vodo in že imamo gotov obrok. Poleg tega preparati industrijsko pripravljene zelenjave in sadja niso odvisni od trenutne sezone, temveč jih lahko uporabljamo skozi vse leto.

V času, ko je večina naših žena zaposlenih, je izredno važno tudi dejstvo, da je tak obrok pripravljen v nekaj minutah, da ni treba izgubljati nobenega časa, ko

pride otrok iz varstva zopet domov. Tudi gospodinjsko delo vse bolj vrednotimo in če upoštevamo vrednost gospodinjske ure ter porabo goriva, vidimo, da cena industrijsko pripravljenih hranil nikakor ni pretirana.

V mariborskem otroškem domu smo v preteklih letih praktično preizkušali FRUTAMIKS in BEBIMIKS preparate zagrebške tovarne Pliva. O rezultatih lahko govorim povoljno. Otroci so preparat jemali radi, pri tem pa je bilo treba nekaterim okus korigirati ali s soljo ali s sladkorjem. Konsistenca hranila omogoča relativno zgodnje uvajanje vitaminskih in beljakovinskih dodatkov v prehrano dojenčka. Dojenčki prenašajo hrano dobro. Ni večjega bljuvanja oziroma bruhanja kot sicer, konsistenca blata ostaja normalna. Antropološki in biokemični parametri, ki smo jih ob preizkušanju hrane zasledovali, so vseskozi kazali pozitiven trend. Pri otrocih, pri katerih želimo bolj kalorično hranilo, je možno imenovane preparate namesto na topli vodi pripravljati na toplem mleku.

Menim, da vse navedeno absolutno govori v prid uporabe industrijskih proizvodov sadja, zelenjave ter mesa v prehrani otroka. Po teoretičnih predpostavkah ter praktičnih izkušnjah vam lahko samo svetujem, da ta hranila uvedete v jedilnik vaših ustanov oziroma vaših varovancev, ki jih širom po Sloveniji oskrbujete na najrazličnejših ravneh našega zdravstvenega varstva.

KAZALNIKI PROUČEVANJA PERINATALNE MORTALITETE NA PODROČJU LJUBLJANSKE REGIJE

Nataliteta in naravni prirastek na našem področju v obdobju 1965—1974 nihata. Perinatalna mortaliteta in mortaliteta dojenčka padata. Mortaliteta novorojenčkov v prvih 24 urah življenja niha, njen delež v skupni mortaliteti dojenčkov pa se dviga.

Pri proučevanju vzrokov perinatalne mortalitete na področju ljubljanske regije v obdobju 1965—1974 ugotavljamo, da so rizični dejavniki, s katerimi je pogojena perinatalna mortaliteta:

- razna bolezenska stanja matere med nosečnostjo (toksemija, krvavitve, infekti),
- psihofizični napori med nosečnostjo (neurejeni delovni pogoji, neurejen način življenja),
- splavi pred prvim porodom, večje število porodov, starejše prvorodnice,
- nizka porodna teža (do 2500 g), gestacijska starost do 32 tednov.

Za zniževanje perinatalne mortalitete in morbiditete bi bilo potrebno usmerjati zdravstveno varstvo z zdravstveno vzgojo v antenatalno obdobje z rednimi kontrolnimi pregledi v ordinacijah za noseče žene. Zlasti bi bilo treba povečati število obiskov patronažnih sester na domovih nosečih žena (le 34 % nosečnic obiše patronažna med. sestra) in urediti delovne pogoje. Nužen bi bil strog nadzor vseh žena, zlasti z rizično nosečnostjo in njih usmerjanje v dobro organizirane kvalitetne zdravstvene centre z oddelki za intenzivno nego.

D. Danijela Pogačar-Lapanja
(»Zdrav. varstvo v perinatalni dobi«)